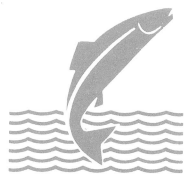

Árni Helgason

Athuganir á upplýsingum úr aflaskýrslum
hjá fiskmóttöku KHB sumarið 1983.

Eintak bókasafns

VMST-A/8306

VEIÐIMÁLASTOFNUN
Vistfræðideild

VEIÐIMÁLASTOFNUN
Bókasafn

Árni Helgason

Athuganir á upplýsingum úr aflaskýrslum
hjá fiskmóttöku KHB sumarið 1983.

12.12.1983

VAUST/8306

ÁGRIP.

Í skýrslunni er farið í gegnum upplýsingar, sem unnar eru úr skýrslum um innlagðann silung í fiskmóttöku KHB á Egilsstöðum á þeim 91 degi, sem hún var starfandi sumarið 1983.

Alls voru lögð inn 5155 kg af slögðum fiski (nálægt 6 tonnum af fiski uppúr vatni), og var þessi fiskur veiddur af 44 aðilum í 16 vötnum.

Almennt er flokkun á fiskinum betri heldur en við var búist í upphafi og lendir 61.6% af fiskinum í I og II flokki, sem eru auðseljanlegir á neytendamarkaði.

Upplýsingar, sem fást úr skýrslum um innlagðann fisk er gagnlegar, en ekki nægilega áreiðanlegar heimildir um veiðar í einstökum vötnum, þar sem óþekkt magn fer óhjákvæmilega framhjá fiskmóttökunni. Nauðsynlegt er að koma á áreiðanlegu skipulagi á aflaskráningu hjá sjálfum veiðimönnum, sem síðan verða grunnurinn að hagkvæmri stjórnun á veiði í vötnum.

EFNISYFIRLIT

bls.

ÁGRIP.....	i
EFNISYFIRLIT.....	ii
TÖFLUSKRÁ.....	ii
INNGANGUR.....	1
AÐFERÐIR.....	1
NIDURSTÖÐUR.....	1
ÁLYKTANIR.....	6
ÞAKKARORÐ.....	7

TÖFLUSKRÁ:

bls.

1. Verðflokkar á silungi hjá KHB 1983.....	2
2. Innlagður afli í móttöku KHB 1983.....	2
3. Veiðivötn og fjöldi veiðimanna.....	4
4. Ýmsar tölfræðilegar upplýsingar unnar úr magn- tölum um innlagðann fisk í KHB 1983.....	5

MYND 1

Hlutdeild einstakra vatna í heildarmagni fisks, sem kom í fiskmóttöku KHB 1983.....	3
--	---

INNGANGUR.

Eins og kunnugt er, þá var hafist handa með rannsóknarverkefni á vegum SSA sumarið 1983, sem er ætlað að kanna möguleikana á nýtingu silungsvatna í Austurlandskjördæmi. Einn liður í þessu verkefni er tengdur markaðsmálum silungs og skipulagi á verkun og móttöku afla, og fyrsta skrefið í því, var að koma á laggirnar fiskmóttöku í samvinnu við Kaupfélag Héraðsbúa á Egilsstöðum (KHB), sem annaðist þau mál sumarið 1983.

Eina áreiðanlega heimildin um veiðina í mörgum af þeim vötnum, sem netaveiði var stunduð í þetta sumarið, eru aflatölur úr fiskmóttökunni. Hér á eftir eru þessar aflatölur skoðaðar, og tilraun gerð til að draga ályktanir af þeim upplýsingum, sem í þeim felast.

AÐFERÐIR.

Allar magntölur eru sóttar í skráningar á innleggi í KHB. Í flestum tilvikum var afli skráður þar á einstaklinga en ekki vötnin, þannig að það reyndist nauðsynlegt að geta sér til um hvaðan fiskurinn væri uppruninn. Í flestum tilvikum kemur það ekki að sök, þar sem aðeins einn möguleiki kom til greina. Í vötnunum í Jökuldalsheiði, þ.e.a.s. Sænautavatni og Ánavatni, er ekki hægt að útiloka þann möguleika, að eitthvað hafi farið á rangt vatn. Ég álít þó að það sé ekki verulegt og hafi ekki afgerandi áhrif á útkomuna.

Stærðir á vötnum eru fengnar í gögnum, sem eru til hjá VAUST.

NIÐURSTÖÐUR.

Fiskmóttakan í KHB var starfrækt samtals í 91 dag frá 16. júní til 15. september. Á þessu tímabili var lagður inn fiskur úr alls 16 vötnum, en 44 aðilar voru skrifaðir fyrir innleggi.

Allur fiskur, sem kom í móttökuna var ísaður, slægður og blóðrák og tálkn hreinsuð úr. Verðið sem var greitt fyrir fiskinn er sýnt í Töflu 1.

TAFLA 1.

Verð á innlögðum silungi hjá KHB á tímabilinu 1.7 til 15.9.83 miðað við slægðan fisk.

1. Flokkur	750 grömm eða meira	65 kr hvert kíló
2. Flokkur	350 til 750 grömm	55 kr hvert kíló
3. Flokkur	180 til 350 grömm	30 kr hvert kíló
4. Flokkur	180 grömm eða minna	15 kr hvert kíló

Ath. Enginn verðmunur er á Bleikju og Urriða.

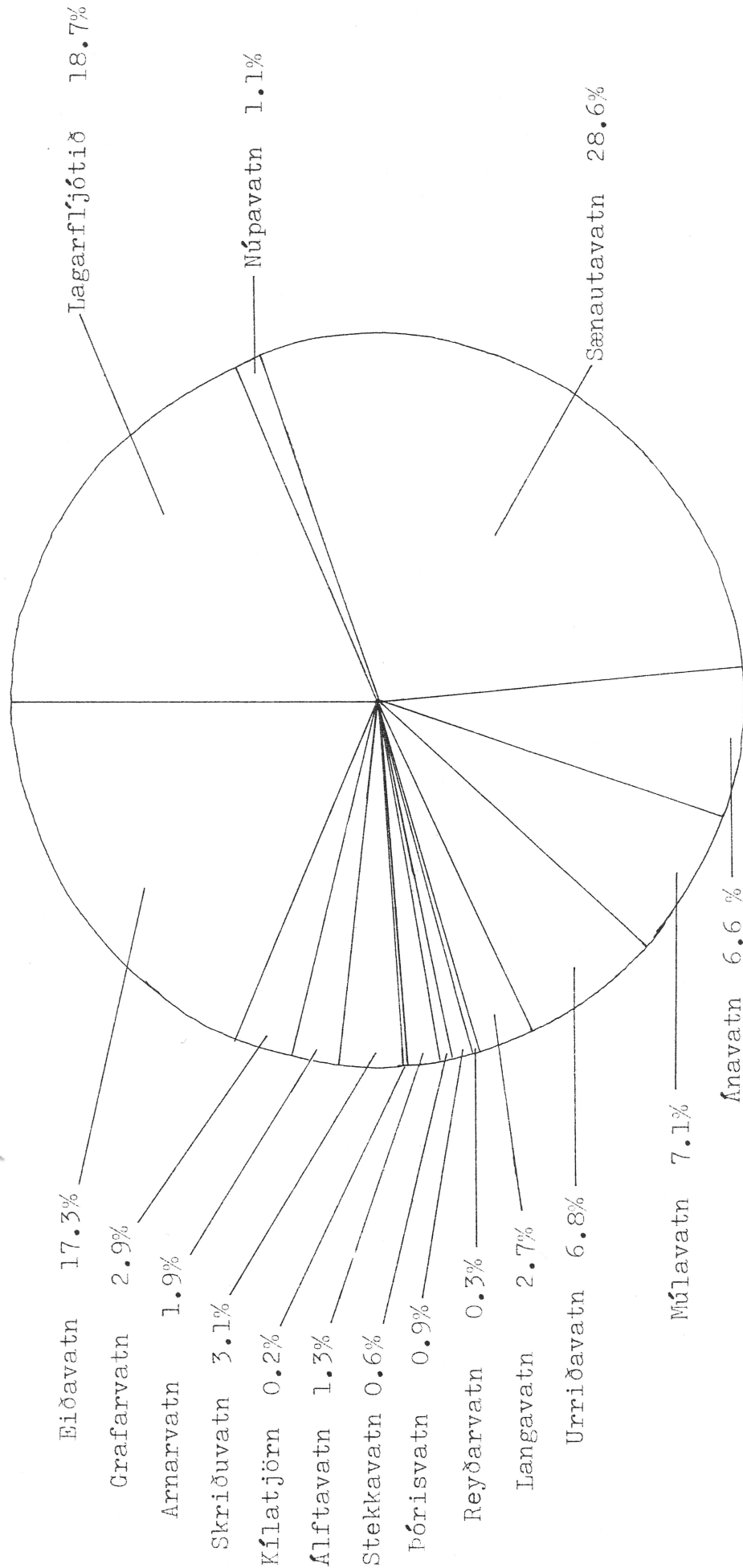
Í fiskmóttökuna kom samtals 5155 kg af silungi allt tímabilið. Hlutdeild einstakra vatna í aflanum er æði misjöfn, allt frá 0.2% og uppí 28.6%, en úr þrem vötnum barst 64.6% af silungnum eða 3330kg. Mynd 1 sýnir skiptinguna á milli vatna.

Eins og áður segir var fiskmóttakan starfrækt í samtals 91 dag. Mest kom af fiski að meðaltali í júní og júlí, en dró heldur úr því í ágúst og september. (sjá Töflu 2)

TAFLA 2. Innlagður afli í fiskmóttöku KHB í júní - september '83.

<u>Mánuður</u>	<u>Dagafj.</u>	<u>Innlögð kíló</u>	<u>Fjöldi vatna</u>	<u>Innlögð kíló á dag</u>
Júní	14	1164	10	83
Júlí	31	2907	12	93
Ágúst	31	751	3	24
September	15	333	5	22
	91	5155	-	56.6 kg/dag

MYND 1. Hlutdeild einstakra vatna í innlögðum afla í Fiskmmóttöku í KHB á Egilsstöðum sumarið 1983.

Mjög misjafnt var, hversu margir aðilar stunduðu veiðar á silungi í hverju veiðivatni. Heildarfjöldinn var eins og fyrr segir 44, sem stunduðu veiðar í 16 vötnum. (Tafla 3)

Tafla 3. Veiðivötn, sem voru nytjuð að einhverju leyti 1983 og fjöldi aðila, sem lögðu afla inní fiskmóttöku KHB.

Lagarfljót	14	Núpavatn	1
Sænautavatn	6	Múlavatn	1
Urriðavatn	4	Reyðarvatn	1
Langavatn	3	Stekkvatn	1
Skríðuvatn	3	Álftavatn	1
Þórisvatn	2	Kílatjörn	1
Ánavatn	2	Arnarvatn	1
Eiðavatn	2	Grafarvatn	1

Samtals 44 aðilar og 16 vötn

Aflinn úr þessum var bæði misjafn að gæðum og mismikill.

Af einstökum vötnum skilaði Sænautavatn mestum fiski, 1474 kg, en minnst bars úr Kílatjörn, 8 kg.

Meðalverð yfir heildina reyndist vera 46.20 kr/kg, en einstök vötn lágu á bilinu 28.70 - 63.00 kr/kg.

Brúttóverðmæti alls aflans reyndist vera 238.094 kr, en einstök vötn voru með aflaverðmæti frá 413 kr uppí 64.222 kr.

Heildarflokkunin á silungnum varða þannig, að 8.5% fóru í I eða stjörnuflokk, 53.1% í II flokk og 36.4% í III og IV flokk. Af einstökum vötnum reyndist flokkun best úr Stekkavatni, þar sem 56.7% fór í I flokk, en þess ber að gata, að úr því komu aðeins 30 kg af silungi. Lökust er útkoman úr vötnum, sem eru mjög þéttsetin af Bleikju. T.d Eiðavatn, þar sem 48.0% lenda í III flokk og 16.5% í IV flokk, einnig Reyðarvatn þar sem 70.0% eru í III

AHH/VAUST/1983	Heiti	Kíló í flokka :				KG.	% í flokka :				S. kr.	Kr/kg	Ha.	Kg/ha.
		I	II	III	IV		I	II	III	IV				
7504-102	Lagarfljót	162	602	188	11	963	16.8	62.5	19.5	1.1	50.303	52.20	?	?
7504-122	Núpavatn	0	9	27	24	58	0.0	15.5	46.6	41.4	1.665	28.70	?	?
7504-124	Sænautavatn	67	762	552	93	1474	4.5	51.7	37.4	6.3	64.222	43.60	230	6.4
7505-001	Ánavatn	29	246	58	7	340	8.5	72.4	17.1	2.0	17.260	50.80	490	1.5
7506-001	Múlavatn	46	271	44	6	367	12.5	73.8	12.0	1.6	19.305	52.60	?	?
7506-002	Urriðavatn	31	172	130	19	352	8.8	48.9	36.9	5.4	16.497	46.90	110	3.2
7506-004	Langavatn	20	57	49	12	138	14.5	41.3	35.5	8.7	6.610	47.90	40	3.5
7507-010	Reyðarvatn	1	2	7	5	15	6.7	13.3	46.7	33.3	778	52.00	?	?
7507-020	Pórisvatn	17	24	3	0	44	38.6	54.5	6.8	0.0	2.773	63.00	48	0.9
7507-024	Stekavatn	17	13	0	0	30	56.7	43.3	0.0	0.0	2.120	70.70	?	?
7508-016	Álftavatn	0	35	32	1	68	0.0	51.5	47.1	1.4	3.188	46.90	?	?
7601-001	Kílatjörn	0	2	6	0	8	0.0	25.0	75.0	0.0	413	51.70	15	0.5
7604-004	Skriðuvatn	3	77	55	24	159	1.9	48.4	34.6	15.1	7.840	49.30	125	1.3
7604-005	Arnarvatn	13	68	15	3	99	13.1	68.7	15.2	3.0	5.058	51.10	14	7.1
7604-006	Grafarvatn	23	93	30	4	150	15.3	62.0	20.0	2.7	7.557	50.40	42	3.6
	Eiðavatn	11	305	427	147	890	1.2	34.3	48.0	16.5	32.505	36.50	170	5.2
Samtölur	:	440	2738	1623	356	5155					238.094		-	-
Meðaltöl	:						8.5	53.1	31.5	6.9		46.20	-	-

Skýringar:

S. Kr. Þýðir samtals **aflaverðmæti** úr viðkomandi vatni.

Kr/kg er meðalkílóverð á innlögðum afla

Ha. er stærð vatnsins í hekturum.

Kg/ha er þyngd innlagðs fisks á hektara. Við þessa tölu má bæta við nálægt 15% til að fá þyngd á fiski uppúr vatni.

og IV flokki.

Ef við skoðum aðeins veiðiálagið í vötnunum, þá reynist það vera mest í Sænautavatni, 6.4 kg/hektara af slægðum fiski, sem svarar til 7-7.5 kg/hektara af fiski uppúr vatni. Lægst fer veiðiálagið eins og það birtist, sé reiknað útfrá innlögðum afla í KHB, í 0.5 kg/hektara af slægðum fiski eða um 0.6 kg af fiski uppúr vatni. Tafla 4 sýnir helstu tölulegu upplýsingar fyrir einstök vötn.

ÁLYKTANIR.

Net eru svonefnd óvirk veiðarfæri, en það þýðir að veiðni þeirra er háð hreyfingu fisksins í vatninu á veiðitímanum. Þegar ísa leysir í íslenskum vötnum á vorin, gerist það fyrst á eftir, að rykmý (*Chironimidae*) stígur uppúr vötnunum, og á þeim tíma fer nær allur fiskur í þessa fæðu, og meðan á því stendur er hann mjög mikið á hreyfingu. Af þessari ástæðu er fyrsti tíminn á vorin oftast besti veiðitíminn fyrir netaveiði. Þetta tímabil er eins og vænta má, á mismunandi tímum eftir legu vatna, og lætur nærri, að það sé nálægt mánaðarmunur á milli þess í láglandisvötnum á Héraði og vatnanna í Jökuldalsheiðinni.

Áhrif af þessu má glögglega sjá í veiðinni í sumar eins og hún birtist í innlögðum fiski hjá KHB (Tafla 2). Hlutfallslega mest berst af fiski í júní og júlí, en dregur verulega úr því í ágúst og september, en þá er þessi flugnatími að baki í hæstu vötnum, og farið að gæta hlýinda, sem draga úr hreyfingu á fiski.

Annað sem virðist almennt hafa veruleg áhrif á veiðarnar, eru, möguleikar bænda til þess að stunda þær. Þegar mestu annatímar eru í búskap, virðist sem þörf sé fyrir heimilisfólk við hann, og því ekki laus starfskraftur til þess að stunda silungsveiðar. Fiskurinn úr vötnum hér á Héraði flokkast mun betur, heldur en búist var við í upphafi. Víða um land er það vandamál í silungsstofnum að þeir eru of stórir fyrir vötnin, þ.e.a.s. vötnin eru ofsetin, og meginhlutinn af fiskinum, sem veiðist er mjög smár og hefur reynst erfið markaðsvara. Þessu er óvíða til að dreifa þar sem vötn hafa verið athuguð hér á Héraði. Vötn eru víða þéttsetin af fiski, en almennt er hann þó það stór að meginhlutinn er

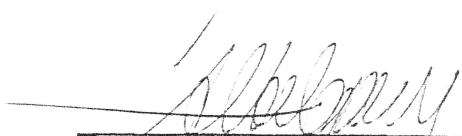
auðseljanlegur á Neytendamarkaði.

Til þess að hægt sé að stjórna nýtingu á silungi í vötnum, þannig að hámarksafrakstur fáiist af hlunnindunum, þá er nauðsynlegt að ítarlegt og nákvæmt skýrsluhald sé yfir veiðarnar, því á þeim eru allar stjórnunaraðgerðir byggðar.

Það er ljóst, að þótt tölur yfir innlagðann afla í fiskmóttöku séu að ýmsu leyti gagnlegar, þá eru þær ekki nægilega nákvæmar til þess að vera traustur grundvöllur fyrir stjórnun á veiði. Helstu annmarkar á því eru m.a. að það er óhjákvæmilegt, að óþekkt magn af fiski úr sérhverju vatni kemur ekki fram í fiskmóttökunni ýmist vegna þess, að honum er ráðstafað eftir öðrum leiðum eða þykir ekki nægilega góður til þess að leggja inn t.d. vegna smæðar eða sýkingar. Þetta verður til þess, að innleggs-skýrslur gefa ranga mynd af fiskstofninum í viðkomandi vatni. Af framansögðu er því ljóst, að á þessu stigi í verkefni SSA, er það mikilvægt, að komið verði á hagkvæmu aflaskráningarkerfi, sem tryggir góð skil á skýrslum og allar þær upplýsingar, sem eru nauðsynlegar í þeim tilgangi, að meta raunhæfar stjórnunaraðgerðir í silungsveiði. Austurlandsdeild Veiðimálastofnunar mun á næsta ári vinna að þessu máli væntanlega í samvinnu við Framkvæmdarnefnd silungsverkefnis SSA.

ÞAKKARORÐ.

Ég vil þakka starfsfólki sláturhúss KHB fyrir góða aðstoð við að safna þeim gögnum, sem eru í þessari skýrslu.

 Árni Helgason, VAUST